

משהו ממני נשאר

כשהקשר הזוגי עמוק ויציב לאורך עשרות שנים, מתברר שמשהו ממנו ממשיך לחיות גם אחרי שאחד מבני הזוג הולך לעולמו. שלוש נשים שניהלו מערכת יחסים ארוכה משתפות במחשבות ובתובנות שנשארו אחרי שאהוביהן נפטרו, מגלות את הסודות הקטנים שעזרו לשמור על התשוקה לאורך השנים ומסבירות למה הן לא מחפשות אהבה חדשה. ענת לב־אדלר | צילומים: יאיר שגיא, קובי קואנקס

"הגעגוע לא פוסק בכלל". חנה חזן

"כולנו זוכרים אותו כל הזמן". סימה מזור

חנה חזן: "לא הספיק לי הזמן שהיינו יחד, אבל צריך להגיד תודה על מה שהיה. 50 שנה פחות חודש זה גם יפה. היה לנו טוב. היינו חברים. ידענו לאהוב ותמיד לחדש את הקשר. חיינו את החיים בנחת וקיבלנו גם את המריבות וגם את הכעסים"

ואיך הייתה החתונה שלך ושל לוי?
"הייתה סיפור נהדר, כי היות שאני הייתי הצב"רית הראשונה שהתחתנה עם טייס שהגיע ממח"ל ("מתנדבי חוף-לארץ", יהודים שהגיעו לארץ לעזור לצה"ל המתגבש במלחמת העצמאות) אז מח"ל שכר לנו את אולם 'סן רמו' בתל-אביב, חיל האוויר נתן לנו תזמורת ומימן את ירח הרבש ופינקו אותנו בלי סוף".

בהמשך לו נמנה בין מייסדי אל על ונשלח להשתלמות בלונדון, וגם שם סימה לא ביטלה את זמנה והחלה ללמוד הוראת בלט, תחום שהיה בנפשה מאז הייתה ילדה קטנה ורקדה בבלט הישראלי ובתיאטרון הבימה. "כשחזרנו פתחנו בנף

"כן, עיזור היה נסיך ישראל, טייס עוד מחיל האוויר הבריטי, וזאת הייתה הרפתקה נהדרת, אבל ידעתי שאני אהיה בצילו אם נתקרב יותר. וכאשר הטייס האחר, שקראו לו לואיס מוראב, בא שוב ושוב וניסה לדבר איתי, אמרתי לו 'סליחה, אבל יש לי חבר'. פעם אחת, כשהייתי עם עיזור בבית הקפה פילץ שבו נפגשו כל הטייסים הזרים, לואיס ניגש ושאל את עיזור האם הוא יכול לרקוד עם החברה שלו".

כלומר איתך.
"כן, ועיזור ענה 'נקרא לנערה ונשאל את פיה'. אז לו הזמין אותך, רקרנו והוא מצא חן בעיניי. היה קשר מיידי, אבל אמרתי לו 'אתה רואה שיש לי חבר, אני לא קובעת איתך פגישה, אבל מחר אחר הצהריים אני אהיה על שפת הים".

צעד מתוכנן.
"היה לי ברור שהוא יבוא, והוא הגיע כמובן ושוחחנו שעות על גבי שעות, וכשחזרתי באותו לילה הביתה אמרתי לאמא שלי: 'אמא, פגשתי את בעלי לעתיד'. זה היה במא, ובספטמבר לואיס ואני התחתנו".

ומה עיזור אמר?
"עיזור אמר כל הכבוד, כי גם הוא ידע שאני תוססת מדי, עצמאית מדי, שאפתנית מדי. הוא היה צריך משהו שתהיה אשתו בלבד, וראומה עשתה את זה יוצא מן הכלל טוב. עיזור נשאר חבר טוב שלי ושל לוי, ובאמת לחתונה של הבן שלנו הוא וראומה הגיעו".

סימה מזור: "צריך לאהוב ולהעריך אבל גם להגיד שאוהבים. יש כאלה שטוענים, 'מה את צריכה שאגיד לך שאני אוהב אותך, את יודעת שאני אוהב אותך', אבל זה לא ככה. צריך לשמוע ולהגיד, וטוב ללכת יד ביד בדרך מעניינת שזרועה בהרפתקאות"

הכירה את לואיס עם פרוץ מלחמת העצמאות ב-1948, כאשר הייתה דיילת קרקע בשדה התעופה בלוד והוא הגיע לסייע לישראל להילחם במלחמה. "מדי יום הגעתי לקבל את פניהם של מי שהגיעו ארצה, והנה יום אחד הבחנתי בגבר גבוה, שרירי, עם שיער בלונדיני ועיניים ירוקות יורד מהמטוס. ומאז התחלתי לחכות לו בכל טיסה, ובכל פעם שירד מהמטוס. התברר שהוא היה הטייס. היינו מסתכלים זה לזה בעיניים", היא משחזרת וקול הפעמונים שלה נוטף צוף.

אבל היה לך אז חבר.
"נכון, עיזור ויצמן, שגם הוא היה טייס".
לימים הנשיא עזר ויצמן. זה סיפור מטורף.

מה אנחנו יודעים על סוד האהבה ארוכת השנים? על מה שמחזיק בני זוג עשורים רבים יחד? האם אנחנו יודעים להעריך את שותפות הגורל שלנו עם בן הזוג שלנו בעזרה מתקיימת, בבחינת לחבק ולאהוב את מה שיש, או שנדרשת לנו פרספקטיבה כדי להבין כמה טוב היה? לכבוד יום האהבה שיחול החודש שוחחנו עם שלוש נשים חכמות ומנוסות שניהלו מערכת יחסים זוגית ארוכת שנים, ומש תפוח אותנו במחשבות ובתובנות, דווקא כיום, כאשר בן הזוג, השותף, כבר אינו בין החיים והן כבר חיות בלעדיו בדיוק מוגן, עטופות בזיכרונות ובגעגוע.

"הגעגוע אף פעם לא נגמר", הן אומרות, אבל בקולן יש לא רק עצב ואובדן אלא גם הרבה מאוד תבונה ורגישות וסיפורי חיים יפים, ובעיקר כלים פרקטיים שיעזרו לכם להשיט את ספינת האהבה שלכם בים החיים הרחב.

"כשעברתי לגור פה הבחנתי שלואיס נמצא כאן בהווה שלו, הוא איתי. המעיל שלו תלוי כאן בחדר. הכובע שלו מתנוסס על ראש הפסל שלו, שנמצא בדירה הקטנה שלי, כאן במגרלי הים התיכון בנורדיה שליך נתניה, ואני גם מדברת אליו", אומרת לי סימה מזור, 95, וקולה מלא שמחת חיים. סימה, בלונדינית יפה שבתמונת הנושא שלה בפייסבוק היא יושבת לצד מערכת תופים ("כן, אני משתתפת פה בחוג תיפוף וגם בחוג דרמה"),

אידיד

"צומחים" בתוך הזוגיות. ג'ודי לוי

ים את הסטוריו הנהדר שלי וכל השנים לימדתי אמהות וילדות ושחקניות ודוגמניות והיו לי חיים מאושרים. בנוסף למחול, שהוא באמת ביטוי לנפש ולגוף, גם התחלתי לצלם – שזו הרפתקה לעיניים שהפכה להיות התחביב המשותף של לו ושלי, וגם פיתחנו לנו אהבה משותפת לכל מה שקשור במים".

ולא סתם אהבה, אלא גם עשייה משותפת – במשך ארבע שנים עסקו לו וסימה בבניית של הסירה הראשונה שלהם, שאיתה הפליגו לאורך השנים. "לאן לא הגענו יחד – עשינו הפלגות רבות בים התיכון, לפורטוגל, לאנגליה ולצרפת. כל כך נהנינו יחד. היה לנו מזל גדול להיות יחד באהבה עצומה".

אז הסוד לזוגיות ארוכת שנים זה לעשות דברים יחד?

"ולתמוך זה בזה. לו ואני תמכנו זה בזה. אני במאמצים שלו להיות קברניט בדרגה הכי גבוהה, והוא תמך בי במחול ובריקודים. כשהתחלתי ללמד בסלון שלנו הוא עזר לי להזיז רהיטים בכל פעם שהתמידות באו. צריך לאהוב ולהעריך אבל גם להגיד שאהבים. יש כאלה שטוענים 'מה את צרי' כה שאגיד לך שאני אוהב אותך, את יודעת שאני אוהב אותך', אבל זה לא ככה. צריך לשמוע ולהגיד, גיה, וטוב ללכת יד ביד בדרך מעניינת שזרועה בהרפתקאות".

ואיך שומרים על התשוקה לאורך השנים? מכניסים דברים מעניינים לחיים. את יודעת

וגם מהשיבה בתא הטייס השמש פגעה בו ולאחר שנתיים של סבל רב ואחרי 53 שנים מאושרות יחד הוא לצערי הרב נפטר מסרטן מלנומה. והגעועים?

"את יודעת שאני חשה שהוא פה? מאז שהוא נפטר, זה כבר למעלה מ-20 שנה, לא הייתי חברה של אף אחד אחר, והוא פה, תלוי בתמונות בדירה שלי בדיוור המוגן, והז'קט שלו פה, והכובע שלו על ראש פסל שלו שנמצא אצלי בחדר. יש לי שלושה נכדים ושני נינים, וכשאמרתי לדני הבן שלי כמה חבל לי שלו לא רואה את זה, דני אמר לי 'הוא פה, הוא רואה'. כולנו זוכרים אותו כל הזמן, הוא לא הלך לשום מקום".

לחדש את הקשר

חנה חזן, 94, גם היא מתגוררת במגדלי הים התיכון בנורדיה, הכירה את אברהם ז"ל כאשר נשלחה על ידי משרד החינוך ב-1953 להקים את הגן העברי הראשון בהלסינקי, פינלנד. "אברהם היה אחד ממקבלי הפנים שלי בשדה התעופה ושם הכרנו", מספרת חזן, "הוא היה נשוי באותה תקופה ואני הייתי בת בית אצלו ואצל אשתו, בת-שבע. לימים הפכה אשתו לחברה הכי טובה שלי בפני-לנה, ועזרתי לשניהם לגדל את הילדים. כשאברהם ובת-שבע נסעו לארץ, אני נשארת לשמור על הילדים שלהם בזמן שהם התארחו כאן אצל ההורים שלי", היא נזכרת.

לאחר שנתיים של שליחות חזרה חנה לישראל, ושנה לאחר מכן בת-שבע, החברה והרעיה, נפטרה באופן פתאומי. "חברה משותפת שהייתה בארץ סיפרה לי על האסון ומיד התיישבתי לכתוב לאבי רהם מכתב ניחומים, שיש לי אותו עד היום. התחלנו להתכתב, וכשהוא הגיע כעבור כמה חודשים לישראל התפתחה בינינו האהבה הגדולה".

חנה ואברהם היו כמעט 50 שנה יחד, "והורדש לפני חגיגות ה-50 שתיכננו לחגוג בגדול הוא נפטר. אני מתגעגעת אליו מאוד", היא נאנחת. "הוא האהבה הכי גדולה בחיים שלי ולעולם אני לא אמצא מישהו כזה".

נשמע שהייתם חברים ממש טובים.

"אברהם נפטר ב-2007, לפני 14 שנה. זה הרבה שנים שאני כבר בלעדיו. לא הספיק לי הזמן שהיינו יחד, אבל צריך להגיד תודה על מה שהיה. 50 שנה פחות חודש זה גם יפה. היה לנו טוב. היינו חברים. ידענו לאהוב ותמיד לחדש את הקשר. חיינו את החיים בנחת וקיבלנו גם את המריבות וגם את הכעסים, כי כשיודעים לדבר על הדברים מתפייסים יותר מהר".

מה את הכי זוכרת ממנו?

"את השקט, את השלווה. איך שהוא מרגיע אותי ואת הילדים. העזרה שלו בבית. אבל ידעתי את זה, הרי הייתי בת בית אצלו ואצל בת-שבע, ראיתי איך הוא התייחס אליה ואל הילדים, ראיתי את השותפות ביניהם, את הדאגה. ידעתי שיש לו כל מה שאת רוצה מהשותף שלך לחיים".

חנה ואברהם הביאו לעולם שני ילדים וגידלו יחד גם את הבן והבת של בת-שבע ושלו, "והם ממש כמו הילדים שלי", היא אומרת. "הבן, שהיה בן 9 כשאמא שלו נפטרה, התחנך אצלי בן חצי שנה עד שהלך לבית הספר, וגם את הבת, שאיבדה את אמה כשהייתה בת 12, הכרתי מבית הספר. אני לא מרגי-

שה שום הברל ביחסים שלי איתם. הילדים שלהם הם הנכדים שלי לכל דבר, היה לכולנו טוב יחד והגעועים רבים. לא לחינם אני מתגעגעת, כי יש למה להתגעגע והגעוע לא פוסק בכלל".

לדעת לתת מרחב מחיה

כבר מתחילת יחסיהם אמר יעקב לג'ודי אהובתי שהוא מקדיש לה את כל ימות השבוע, אבל שיום שבת מוקדש לאהובתו האחרת – קבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים. "וקיבלתי את זה", נזכרת ג'ודי לוי, שעלתה לישראל בגיל 20 מארה"ב והייתה סטודנטית לפסיכולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים. "בעלי החנות בירושלים שבה הייתי קונה את הג'ינסים שלי היו גם חברים טובים שלי, וניסו מספר פעמים להכיר לי חבר שלהם", מספרת ג'ודי, היום בת 70. "בסוף אמרתי כן וקבענו להיפגש למחרת בחנות. באותו הערב יצאתי עם חברות לאחד החברים בירושלים ופגשתי שם בחור שהקסים אותי. כל הערב ישבנו ודיברנו. למחרת אני מגיעה לפגישה שנקבעה בחנות – וזה הבחור, יעקב מהבה. תוך חצי שנה החלטנו להתחתן", היא נזכרת.

"לא הספקנו להיות הרבה שנים יחד", קולה נספג בעצב. "היינו 21 שנים יחד, והנה אני כבר 22 שנים בלעדיו. בעצם, אני כבר יותר שנים בלעדיו מאשר איתו ועדיין זוכרת ולא שוכחת".

יעקב נפטר בדרך הביתה ממשחק של בית"ר. "זה היה ערב יום ההולדת ה-54 שלו. אספתי אותו מהמגרש ובדרך הוא אמר שהוא לא מרגיש טוב, תפס את הגרון והראש שלו נשמט לאחור. חשבתי שהוא צוחק, כי תמיד היה בדרך, אבל כשלא הגיב לי מספר פעמים עצרתי בצד וחייגתי לשיירות ההצלה והפרמדיקים קבעו את מותו מדרום לב", היא כואבת.

"היינו חברים מאוד טובים, לא רק בני זוג. הבנו זה את זה, נתנו מרחב מחיה זה לזה ולקח לי זמן לספוג את המוות שלו. גם לא רציתי שום זוגיות כי ידעתי ששום מערכת יחסים לא תהיה מדהימה כמו זו שהייתה לי עם הבן אדם שהכי אהבתי". איבדת אותו בגיל צעיר. לא הייתה לך זוגיות רצינית מאז?

"פה ושם קשרים, אבל לא רציתי יותר מזה. כי הייתה לנו מערכת יחסים כל כך יפה, היינו חברים כל כך טובים ואהבנו אחד את השני. היו בינינו כבוד ואהבה וידענו לתת את מרחב המחיה אחד לשני, הסתדרנו כל כך טוב שאני לא יודעת אם אמצא אחד כזה. אז לא חיפשתי".

"זוגיות חייבת בסיס איתן של חברות", אומרת ג'ודי. "הכרנו בגיל מבוגר יחסית לדור שלי, אני הייתי בת 27 והוא היה בן 32, ולמרות הרקעים השונים – אני מארצות-הברית והוא ממשפחה כורדית – למדנו זה את זה, הבנו וידענו לקבל ולצמוח מתוך השוני".

איך צומחים מתוך שוני? זה מעניין.

"יעקב ואחי התאום, שגם הוא כבר לא בחיים, היו הילדים הקטנים והמפונקים בבית. וכשעברנו לגור יחד הוא היה נכנס הביתה אחרי העבודה וזורק את הגרביים פה ואת המכנסיים שם ואמרתי לו 'אצלי זה לא הולך ככה, אתה יכול לשים הכל במקום אחד', ולאט-לאט בנינו יחד מערכת משותפת. אני פעם רציתי להרשים אותו באוכל ובישלת קציצות ברוטב המון-מתוק, הוא אכל ואמר לי: 'או הפעם האחרונה שאני אוכל בשר מתוק', היא צוחקת. 'אז היו כל מיני התאמות כאלה, ולומדים וצומחים בתוך הזוגיות ולומדים להכיר את הבן אדם השני, ואת משנה והוא משנה ונפגשים באמצע'. ★

anat-le@yediid.co.il